

Jemo tedaj morali, ako le pridemo pravemu v pest. — Smelo trdim: Kot Slovenci — optanti smo pravi državljani krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsak reverz je formaliteta brez pomena, ki ne pride nikoli v poštev, najmanj pa pri Italijanih, če nam kaj še tako slovesno obljubijo. Iz svojih starih mest smo odpuščeni, kakor hitro se nismo vrnili pravočasno ter smo državljani one države, ki nas je sprejela v službo, naj pa že imamo kak papir v rokah ali ne. — Svoječasno je veljal zakon: Kdor prostovoljno zapusti svoje službeno mesto, velja to za službeno prostovoljno odpoved. Ta zakon so Italijani tudi že iztaknili. To nam priča odgovor gen. civ. komisarijata za Jul. Benečijo na vlogo kluba primorskih učiteljev, ki pravi v svojem dopisu z dne 19. I. l. št. 149/V., sledeče: Vsi oni učitelji, ki so se izselili v Jugoslavijo, ali pa se niso vrnili na svoja stara službena mesta v Julijsko Benečijo, so se s tem postopanjem odrekli svojim službenim mestom. — France V.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol za bivše Kranjsko, Štajersko in Primorsko — torej današnje Slovenijo s sedežem v Ljubljani, ki je bilo po D. Humeku v l. 1913. poklicano v življenje, še vedno pravno obstoja, si želi nadaljnjega razvoja. V ta namen je treba najprej skupnega sestanka vseh voditeljev obrt. nad. šol, oziroma od teh poverjenih namestnikov, da se na novo konstituira odbor, ki resno in energično prične delovati predvsem za enotno nagrado učnih ur in drugih najvažnejših odredb. — Delati bo dalje v prvi vrsti na to, da se tudi te šole **podržavijo**, saj je dober in izurjen obrtnik prav tako važen za državo, kot vsak njen drug činitelj, ki jo po svojih najboljših močeh podpira in sodeluje pri njenem razvoju in izpopolnitvi do njene moči, slave in ugleda! Dokler pa to ne more biti uveljavljeno, naj bi te šole vzdrževali okrajji; tako bi se njih breme porazdelilo na povprečno število davkoplačevalcev, ki imajo v prvi vrsti sami korist od dobrega obrtnika. V tem smislu se je razpravljalo na sestanku v Trbovljah, ki ga je dne 29. jun. t. l. sklical učiteljski zbor obrtno-nad. šole v Toplicah-Zagorju o. S. — Z ozirom na vedno naraščajočo draginjo in povprečnim zaslužkom delavstva je minimalno zahtevati znesek za vsako učno uro 20 Din. Vsakdo, ki je imel priliko v katerokoli stroko nekoliko intenzivneje poglobiti se, ve, koliko bolj je naporeno duševno, kot pa fizično delo. Zato je pričakovati, da bo vsak razsoden in nepristranski odločevalec na naši strani. V par člankih se je z vso ljubeznijo in prepričevalnostjo za naše težnje zavzel načelnik zveze deželnih obrt. zadrug, g. E. Franchetti. V sled tega je naša moralna dolžnost, da se prav vsi, ki na tem polju delamo, za stvar z resničnim zanimanjem zavzamemo in čimprej skličemo občni zbor in nato izvolimo nov agilen in neustrašen odbor, ki bo po združenih skupnih ukrepih in načelih deloval v prosep našega, dosedaj mačehovsko oskrbovanega obrtno - nadaljevalnega šolstva. Ideje, cilje in pogoje, za katere se zedinimo, objavimo po svoji prevdarnosti v »Učit. Tovarišu«. »Obrt. vestniku« in »Trgovskem listu«. Eventuelno spomenico, ali pa samo zbrane resolucije, predložimo nato na merodajnih mestih. Če vam je blagor obrtn. nad. šol in njih siguran obstanek, kakor povzdiga obrtnega naraščaja res na srcu, tedaj pohitimo dobro pripravljene dne 13. avg. t. l. v Ljubljano. Zberimo se ob pol 11. dop. na Tehn. sredn. šoli in strnimo svoje sile v prosep tozadevnih skupnih interesov. Kdor ima morda umestnejši predlog, naj se takoj oglasi v »Učit. Tov.« ali pa na »Vodstvo obrt. nad. šole v Toplicah - Zagorju ob Savi. — M. Pelko.

—t Obrtno nadaljevalna šola v Mariboru je štela v šolskem letu 1921/22 za vajuence 15 razredov (pripravljalnica: 5, I. letnik: 6, II. 4), za vajuence pa 5 razr. (pripravljalnica: 1, I. letnik: 2, II. letnik: 2), torej skupaj 20 razredov. Začetkom šolske leta (1. okt. 1921) je bilo vpisanih 632 vajuencev in 260 vajuenc, torej skupaj 892; ob koncu šolskega leta (30. apr. 1922) je še bilo 546 vajuencev in 213 vajuenc, skupaj 759. Dober končni red je dobilo 436 vajuencev in 173 vajuenc, t. j. 609; slabo ocenjenih ali sploh nerodovanih (bolezen, izstop, preselitev, oprostitvev pouka, nereden obisk . . .) je ostalo 196 vajuencev in 87 vajuenc, torej 283. Glede na narodnost je bilo ob sklepu šolskega leta pri vajuencih 409 Slovencev, 7 Srbohrvatov, 1 Čehoslovak, 129 Nemcev; pri vajuencih pa 129 Slovenk,

3 Srbohrvatice, 1 Čehoslovakinja in 80 Nemk. Po veroizpovedi je bilo vkup 745 katoliške, 1 pravoslavne in 13 evangelijske vere. Poučevalo je 23 učnih moči, in sicer 18 učiteljev in 5 učiteljic. Šolski obisk je bil vobče mnogo bolj zadovoljiv kakor v lanskem šolskem letu. Šolski odbor, na čelu mariborski župan g. Grčar, se je trudil izdatno v prosepvanje šole, zlasti pa še v dobavo sredstev za njeno vzdrževanje, tako da je bilo možno redno izplačevati honorarje učiteljsvu. Tudi tuk. »Slov. obrtno društvo« je bilo šoli jako naklonjeno. Na inicijativo predsednika g. Novaka je priredilo ob sklepu šolskega leta za vajuence in vajuence lepo uspelo interno slavnost, pri kateri je bilo nagrajenih v vsakem razredu po dvoje vajuencev ali vajuenc z večjim denarnim zneskom, naloženem na hranilnično knjižico.

—t Čebelarški poučni tečaj priredi podpisani na svojem domu dne 20. avgusta t. l. Dnevni red: Predpoldne 9.—12. Oskrbovanje čebel v teku celega leta, vse s praktičnim razkazovanjem. Popoldne 2.—5.: Čiščenje voska, vplivanje satic, pletenje slamnatih pletenic, najpotrebnejše orodje, mikroskopično razkazovanje iz čebelne anatomije. — Število udeležencev neomenjeno. Udeleženci iz oddaljenih krajev naj se blagovoljno nemudoma priglasiti, da se more potrebno ukreniti, ker v bližini ni gostilne za kosilo in event. prenočišče. — K mnogobrojni udeležbi prijazno vabi Iv. Jurančič, drž. čeb. potni učitelj.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Hotiza - Prekmurje. Dne 25. junija je priredila tukajšnja šolska mladina svojo prvo veselico. Otroci so jako lepo izvajali polnoštevilne točke programa. Spored je bil sledeči: 1. Petje (dvo-glasno): Naprej — Bože pravde — Lepa naša; 2. Deklamacije: Mali Jugoslovaneček; 3. Petje (dvo-gl.): Tko je srce u te dirno; 4. Deklamacija: Veseli pastir; 5. Igra: Kaznjivi šaljivec; 6. Petje (dvo-gl.): Kje dom je moj?; 7. Deklamacija: Bratje v kolo se vstopimo; 8. Petje (dvo-gl.) Mladi vojaki; 9. Igra: Zapeljivec, krasno je bilo petje mladega otroškega zbora. S to prvo prireditvijo je lahko šola popolnoma zadovoljna in z njo voditelj, ki je imel mnogo truda in dela.

Književnost in umetnost.

Pouk petja v ljudskih šolah. V kratkem izide v založbi Jugoslovanske Matice prvi del Pevske šole, ki je namenjena pouku petja v 4. in 5. razredu osnovnih šol. Knjiga je sestavljena po načrtu, ki ga je odobril višji šolski svet za pouk v ljubljanskih šolah. Razlikuje se bistveno od drugih Pevskih šol v tem, da nima za podlago intervalske teorije. Kakor moderni učitelj živega jezika ne poučuje več na podlagi gramatike, temveč začenja takoj z najprostejšimi pripovedmi, tako naj se tudi pri pouku petja omeji teoretično obravnavanje, ki mori veselje do petja. Knjiga ne zahteva drugega predznanja, kakor poznanje državnih himen, na katerih naj učitelj pojasni učencem vrste taktov; po spoznanju tonov in not preide autor takoj k petju pesmic po notah, ki naj se jih nauči učenec čitati s pomočjo štirih priprostih osnovnih melodij. Teoretsko znanje se obravnava med posameznimi narodnimi pesmi naše države. Višjih razredov osnovne šole in meščanskim šolam je namenjen II. del te knjige, ki izide še tudi pred začetkom šolskega leta. Ta del vsebuje dvo- in troglasno petje, v durovem načinu in obravnava tudi molov način. — Knjigo je spisal profesor dr. Pavel Kozina.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

—pov V. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 24. avgusta t. l. v Ljubljani. — Navzoči: Jelenc, Gnus, Luznar, Rus, Fegic, Dostal. Odsotnost opravičita pismeno tov. Ivan Dimnik in Močnik. —

1. Prečita in odobri se zapisnik zadnje seje.
2. Glede šolskih maš ozir. obveznosti teh vprašuje radovljiško okrajno društvo. — Ožji sosvet ponovno povdarja načelno stališče, da se po določbah ustave nikogar ne more siliti k udeležbi pri verskih vajah razum pri mašah ob začetku in sklepu šol. leta ter ob državnih

praznikih. Tov. Gnus je mnenja, da se stvar obravnava o priliki pokraj. skupščine. Tov. Rus je za to, da so merodajni sklepi lokalnih konferenc. — Sprejme se tov. Gnusov predlog, da obravnava ta zadevo poverjenik in tajnik v letošnjih svojih poročilih na skupščini.

3. Prekmursko učit. društvo za okraj Murska Sobota. — Blagajnik tov. Fegic poroča, da se je stanje tega društva kolikor toliko uredilo, društvo vsaj delno zadostilo svojim blagajniškim obveznostim in zadnji čas tudi končno vposlalo članski seznam. Naj bi bila to zadnja društvena nerednost, kajti brez reda ne more biti uspešnega dela.

4. Napadi v časopisih na učiteljstvo. — Savinjsko učit. društvo se obrača na poverjeništvu, naj vpliva, da se ne bo napadalo učiteljstva v naprednih listih. Pri tej priliki pripomni strokovni tajnik, da se to godi tudi v listih, ki izhajajo v Učit. Tiskarni. V dokaz ena zadnjih števil »Napreja«, kjer se napada vodstvo naše organizacije, češ da ne postopa glede članstva nepristransko in se navaja slučaj tov. K., kjer pa je vodstvo popolnoma storilo svojo stanovsko dolžnost. Povdarja se, da nikakor ne moremo trpeti, da bi se napadalo vodstvo naše organizacije v listu, ki izhaja pod našo streho.

Naprosi se poverjenik in njegov namestnik, da kot upravna odbornika tiskarne intervenirata pri upravnem odboru, da se taki slučajji več ne ponavljajo.

5. Napadi na učiteljstvo zaradi izvenšolskega prosvetnega dela. — Poverjenik poroča o odgovorih pokrajinske uprave in viš. šol. sveta na naše vloge glede zaščite učiteljstva pri izvenšolskem prosvetnem delu. Oblasti zahtevajo navedbo konkretnih slučajev; tej želji se bo ustreglo. Poverjenik poroča o najnovejšem slučaju v Št. Jerneju na Dolenjskem, tudi o tem se bo poročalo oblastem. Pri obširni debati, ki se razvije o tem predmetu, se ugotovi, da učiteljstvo pri nekaterih okraj. glavarstvih nima one zaščite ozir. podpore, kakor bi bilo želeto ozir. kakor bi bila to njihova dolžnost.

6. Slov. Učitelj. — Belokranjsko učiteljsko društvo vprašuje organizacijo, zakaj se ne izvede sejni sklep viš. šol. sveta glede prepovedi naročevanja »Slov. Učitelja« za učiteljske knjižnice: šol. vodstva niso dobila o tem sklepu nikakega odloka. — Sklene se v tem zmislu interpelacija na viš. šol. svet.

7. Krajevni šolski odbori, ki se nahajajo tudi v načrtu novega šolskega odbora, so predmet obširne kritike in dopisa okraj. učit. društva za brežiško-sevniški okraj. Dopsis se odkaže stanovsko - političnemu odseku.

8. Tov. Möderndorfer v Mežici je poslal poverjeništvu sledečo zahvalo: »Dvomil sem vsled zavlačevanja rešitve svoje pritožbe na popravno storjene mi krivice. Udal sem se že načrtu, da se posvetim kakemu drugemu poklicu, kar bi mi vsled družinskih razmer napravilo nebroj neprilik ali pa imelo zame celo katastrofalne posledice.

Tembolj sem bil vzradoščen, ko sem vendar po 6 mesecih prejel ugodno rešitev. Zahvaljujem se najtopleje poverjeništvu UJU Ljubljana, v najboljnej meri pa njenemu predsedniku g. ravnatelju Jelencu za izbojevanje pravice. Upam, da bo koristilo delo, ki ste ga izvršili zame, tudi celemu našemu stanu, kakor tudi organizaciji, ker ste najjasneje dokazali, da ne pripoznate v obrambi organizirancev nenakopravnosti članov različnih svetovnih naziranj«. — Zahvala, ki jasno dokazuje, da vodstvo organizacije ne pozna nikakih strankarskih razlik, kadar se bori za pravice svojega članstva, se vzame na znanje.

9. Zveza kulturnih društev v Ljubljani, katere član je naša organizacija, se nakaže članarina.

10. Višja pedagoška šola. Za ustanovitev take šole v Ljubljani se zavzema učit. društvo za mariborski šolski okraj. — Po poverjenikovem pojasnilu se izjavlja ožji sosvet v principu za pripustitev k študijam na vseučilišču, kjer naj se osnujejo pedagoški tečajji. Ta zadeva kakor glede izobrazbe učiteljic žen. roč. del in ustanovitve Ferij. Saveza (predlogi istega društva) se odkažejo odsekom za skupščino.

11. Prepoved prodaje alkohola mladini do 18. leta. V tej zadevi pošilja vloge na ministrstvo za narodno zdravje in na viš. šol. svet okraj. učit. društvo za Kranjski okraj. Vloge se oddajo na pristojna mesta.

12. Protivpoštevnanju anonimnih časopisnih napadov od strani oblasti se izjavlja isto društvo, še manj pa, da se na podlagi teh izdajajo striktni ukazi in odredbe, ne da se je preje o stvari zaslišalo prizadeto šolsko vodstvo ali osebo. —

Ožji sosvet ugotavlja, da se faktično godijo slučajji, da se to vpoštevna od strani upravnih oblasti. V tej zadevi se sklene vloga na viš. šol. svet.

13. Ustanovitev novega okraj. učit. društva za okraj Dol. Lendava se vzame na znanje. Novo društvo je takoj po ustanovitvi doposlalo članski seznam in izkazalo izvoljeni društveni odbor. Naj bi uspešno in krepko delovalo naše najmlajše 32. okrajno društvo!

14. Za odpravo pripravljanih tečajev za srednje šole se izreka celjsko učit. društvo. — Kolikor je ožjemu sosvetu znano, so taki tečajji že itak odpravljani, ako pa še kaj obstojajo, se morajo seveda odpraviti.

15. V zadevi oblastne delitve šol. uprave ljubljanske in mariborske oblasti poroča o sklepu zborovanja bivše Štajerske Zveze predsednik mariborskega učit. društva kot njen bivši tajnik. — Ožji sosvet ugotavlja, da mariborskega sklepa nikakor ne more vpoštevati, ker ne more tozadevno izpreminjati soglasnega sklepa seje širjega sosveta z dne 12. junija t. l. in more biti za nas merodajen edinole ta sklep.

16. Za naše obmejno šolstvo, kjer je veliko nedostajanja učiteljstva, se je zavzemalo zgoraj omenjeno zborovanje. K temu pojasnjuje tov. Gnus, da se na nemški strani posebno podpira obmejno šolstvo. V take kraje pošiljajo najboljše učiteljstvo, ki prejema posebne nagrade. Enako bi se moralo postopati tudi pri nas. — V tem zmislu se sklene vloga na viš. šol. svet.

17. Za Gradišnikov nagrobni spomenik se določi imenom poverjeništvu pri spevek 500 Din. Pri tej priliki se iznova opozarja okrajna društva, da store svojo dolžnost.

18. Jugoslovanski Sokolski Savez pošilja vabilo za I. jugoslov. vsesokolski zlet.

19. K proslavi 40letnice tov. Janka Tomana, nadučit. v Moravčah, ki se vrši 30. avgusta, vabi Moravško pevsko društvo. Poveri se strokovnega tajnika, da zastopa pri tej priliki poverjeništvu.

20. Radovljiško učit. društvo sporocja poverjeništvu izključitev člana P. — Društvo je glede sprejemanja, odklanjanja in izključitve članov avtonomno, vendar naj navede razloge, ki pojasnijo in utemeljujejo ta društveni sklep.

21. II. pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana, dne 2.—3. sept. na Bledu. — Določa se dnevni red za to skupščino, ki se objavi v Učit. Tovarišu. Želji naše centrale v Beogradu, naj se vrši naša pokrajinska skupščina v avgustu, še zaradi vsesokolskega zleta ne more ustreči.

22. Nadprodukcija ženskega učiteljskega naraščaja. — O tem predmetu stavi primerne predloge tov. Rus, predvsem glede zatvoritve zasebnih ženskih učiteljskih. Sklene se tozadevna vloga na višji šolski svet.

+pov Delegati za 2. pokrajinsko skupščino na Bledu dne 2. in 3. septembra 1922.

I. Ljubljansko učit. društvo. — Delegati: 1. Malnarič Ivan; 2. Črnogoj Fran. Namestnika: 1. Plesničar Pavel; 2. Zupančičeva Vita — vsi v Ljubljani.

II. Laško učit. društvo. — Del.: 3. Gnus Anton — Dol pri Hrastniku; 4. Gostinčar Franjo — Zidani most. — Nam.: 3. Jurko Vitko — Dol pri Hrastniku; 4. Hofbauer Lojze — Hrastnik.

III. Učiteljsko društvo za Meziško dolino. — Del.: 5. Močnik Peter — Guštanj; 6. Möderndorfer Vinko — Mežica. — Nam.: 5. Mlačnik Ignac — Lješe pri Prevaljah. 6. — ?

IV. Ptujsko učit. društvo. — Del.: 7. Lešnik Janko — Vurberg pri Ptuj; 8. Žolnir Oskar — Cirkovci pri Ptuj; Nam.: 7. Majcen Mirko — Ptuj; 8. Gorup Jože — Ptuj.

V. Prekmursko učit. društvo v Murski Soboti. — Del.: 9. Požegar Avguštin — Gederovci; 10. Salabo - Vranjkova — Dolnja Bistrica. — Nam.: 9. in 10. — ?

VI. Ljutomersko učit. društvo. — Del.: 11. Mavrič Karol — Gor. Radgona; 12. Mikl. Ciril. — Nam.: 11. Stopar Slavko; 12. Zacherl Fran — vsi Ljutomer.

VII. Krško učit. društvo. — Del.: 13. Levstik Leopold — Krško; 14. Golob Janko — Raka. — Nam.: 13. Vanič Janko — Krško; 14. Žagarjeva Milena — Leskovec.

VIII. Slovenjgraško učit. društvo. — Del.: 15. Purkhart Josip — Št. Ilj pod Turjakom; 16. Vaupotova Ana — Slovenjgradec. — Nam.: 15. — ? 16. Šmidova Matilda — Podgorje.

IX. Slovenjstřiško učit. društvo. — Del.: 17. Karbaš Fran — Slov. Bistrica; 18. Pucova Franja — Slov. Bistrica. — Nam.: 17. Rajner Josip — Gor. Poljska; 18. Pehanijeva Marija — Slov. Bistrica.